

Dani bá hezzaszólásai.

Evel a Bedábel Kárujjal együtt végtől fogvást kénozzuk mán az eszméletünköt annak a kérdésnek a megfejtésivel, hogyhát vajon télen van-e nagyobb hideg, vaj nyáron van nagyobb meleg? A mult este es erről elmélkedvén, reja jöttünk lassacska istálom, hogy mégis csak nagyobb a hideg télen, mind a meleg nyáron met mán az ember tapasztalatbeli megállapítása es amellett bizonyít, hogy télen örökké befagy a Maros vize a hidegtől, de nyáron nem igen szokott felforrni a melegtől. Erről jutott eszünkbe istálom, hogy hát ebből a nagy ántántfiele jóvátételből es vajon az ántántnak van-e nagyobb haszna, vaj Magyarországnak van nagyobb kára? Ammondó vónék istálom, hogy hát a kérdésnek ijéténképeni megnyilvánulása a máj körülmények között nem helyezkedhetik véglegesen megállapításra.

Hátha bé talál fagyni a híres jóvátétel?

Aszongyák, hogy Baltazár tekintetes ur bétiltotta a debreceni réformátus női högyeknek a márciusi ünnepségen való megjelenésiket, met — aszongya — az izmaeliték nem vótak meghíva s akkor a réformátusok se ünnepeljenek.

Hát istálom, ha réformátus a püspök ur akkor mi a sujt akar az izmaelitákkal, hogyha pedig ő maga es izmaelita, hát akkor métt nem hagy békít a réformátusoknak? Vaj hogyha mán ő nem hagy békít a réformátusoknak, akkor ökeminek métt hagy-nak békít az ébredő magyarok?

Ügyelgessenek istálom, met az ember akkor aluszik a leg-méjjebben, amikor azt álmodja hogy fel van ébredve!

Eppen Káruj komámval dis kurálgattunk a faluháza előtt amikor eszrevesszük, hogy egy akkurátos mezőgazdasági női högy arrafelé csafarodik s minnyát utánna egy városi szinezetű női högy. Ojanformálag láccott messzüről istálom, mintha a mezőgazdasági női högynek istirimfi lett vóna a lábán s a kalapos női högy mintha meztlább jött vóna. Mikor közelebbecke ereszkedtek, akkor jöttünk reja istálom, hogy hát éppen megfordítva eszközölködik a lábbeli burkolattyiknak a minemüése. Csakhogy hát az egyiknek az ő maga mezőgazdasági természetiyiből kifojólag alakultak ki a lábbeli árnyalatai, a másiknak pediglen test-szinü vót az istirimfije.

Hinnye, hogy a suj ette vóna meg — aszongya Káruj — hát mégis csak igaz, hogy a „Női högy az élet megrontója“. Eppen ezét nem es csudákozom, hogyha a férfijak kívánnyák a rontást.

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy isteni örök Igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában
Amen.

A városi gőzfürdő gyógyfürdő osztálya teljesen felszereltetett és megnyilt. Hideg gyógy, félfürdők, szénsavas; villamos, sziksós stb. gyógyfürdők; villa-mos és kézi gyóymasszás, pakolás, hőlégszokrény, stb. férfiak részére reggel fél 7-től délután 1-ig, nők részére reggel fél 7-től délután 1-ig, nők részére délután 2—7-ig állandóan üzemben. Az orvosi rendelést dr. Szabó József egy. magántanárr, az egyetemi ideggyógyászati klinika vezetője látja el, aki rendeléseket magánbetegek részére is délután 3-tól fél 5 óráig tart, a fürdő orvosi rendelőjében.

Négy középiskolát végzett fiatal leány irodai vagy pénztári állást keres azonnalra, mint kezdő csekély fizetést igényel. Ajánlatokat „Törekvő“ jelígre e lap kiadóhivatalába kérünk.

IRODALOM.

A magyar művelődéstörténet újabb irodalmából.

— Uj megállapítások az Árpád-kori művelődéstörténelemben. —
(Folytatás.)

Az Árpád-kori királyi hadsereg túlnyomóan szabados vitézekből állott. Azok a kúnok, akiket Anonymus 1204. körül úgy emleget, mint a honfoglalás előtt magyarokhoz csatlakozott szabad szövetségeseket, ugyancsak az ő adataiból következtetve nem voltak egyebek, mint a Mátra-vidék várainak és Komárom várnak, Tolnának várőrei, kétharmadrészben pl. Komáromvár szolgálatára rendelve s egy harmadrészben az illető vár ispánjának tiszti jövedelmet adó falvaiba beosztva. E kúnok tehát szintén hadifogoly eredetűek és nem lehettek mások, mint Szent László harcainak kún hadifoglyai. Ily hadifoglyok voltak Pestvár izmaelitái is, a nyilas kalizok, szintén Szent Lászlótól a mácsói-szerémi részen meghódított mohammedán kovarezmiek. Hadifoglyok voltak az első oláhok (vlachi, újgörögösen írva blachi), kik latin eredetűek s görög, albán, bolgár földön át 400 óta vándorolva a görög császárok hadaival kerültek először Magyarországra 1150 táján, bolgár kenézek vezetésével mint szabad telepesek is bejöttek már 1170 táján. Nis vidékéről hozta hadifoglyokul III. Béla a fogarasi Kerc-vidék oláh lakóseit (1182), Anonymus mint kezdetleges módon harcolókat említi őket 1204 táján a Temes-vidéken és Gyeló váránál (a későbbi Gyaló, Gyalu váránál). A régiebb időkről Anonymus tanúskodása nélkülözte az egykorú forrásokat s azért, valamint az igris énekesek, úgy az ő történeti kombinációi is tele vannak anachronizmusokkal, tévedésekkel, de a saját korára nézve annál becsesebb forrás.

A királyon kívül más birtokosoknak, „senior“ című uraknak és főpapoknak, apátoknak is voltak szabados vitézeik, kiket a XI. században lovas, minister, miles néven említettek, a tatárjárás előtti évtizedekben pedig ugyanazokat lovas jóbágy és lovas serviens névvel sorolták föl.

Ugy a király, mint más földbirtokosok falvaiba a jóbágyok és várőrök közé letelepedtek szabadok, külföldi vendégek is, kik egy-egy házhoz tartozó, egy családnak elegendő mintegy harminc holdnyi irtásföldet béreltek s ezért Kálmán király korában nyolc dénár földbért fizettek, de ennek felét leszolgálhatták katonai szolgálattal vagy más munkával és szolgáltatással stb. Ily módon akadtak egyre nagyobb számmal szabad jóbágyok a tisztii osztály házai közé keveredve és szabad serviensek, meg szabad civisek-várőrök-polgárok az ugyanily nevű szabadosok falvaiban. Sőt keletkeztek irtásföldeken tisztára szabad falvak, mint több-kevesebb szabadságot és autonomiát, mentességet élvező bérlők falvai; jelentékenyen enyhített katonakötelezettséggel.

Maguk a szabad birtokosok a védelmükre szükséges szabados és kevés szabad vitézeikkel csak akkor tartoztak hadjáratra menni, ha a király a betörő ellenség kiverésére, a közös haza védelmére fölhívta őket. Máskülönben, külföldi hadjáratra, mely a király családi érdekü magánvállalatának tünt fel, mert a meghódított föld a király birtoka lett, vagy a király pusztja sziveségből segítette a külföldön barátját, vele csak az a birtokos szabad ember ment el, aki a király kegyét nagyobb mértékben élvezte, úgy hogy szinte hűbéresévé vált, vagy aki a király tetszését és adományait meg akarta nyerni.

Ezeket megállapítva ki kell mondanunk, hogy nagymértékben téves a korábbi történeti felfogás, mely a